

SERO 2021

Skatteetatens undersøkelse
om
Etterlevelse,
Rapportering og
Oppdagelsesrisiko

Skatteetaten

Innhold

Om undersøkelsen	s. 3
Oppsummering hovedfunn	s.10
Del 1: Rapportering, regelverk og tilgang på informasjon	s.12
Del 2: Tillit til skattemyndighetene og utvalgte offentlige institusjoner	s.17
Del 3: Normer og bransjeforhold	s.26
Del 4: Arbeidslivskriminalitet	s.30
Del 5: Opplevd oppdagelsesrisiko	s.35
Del 6: Koronapandemiens betydning	s.39

Om undersøkelsen

Skatteetaten

Formål, metode, utvalg

Formål

SERO i sin nåværende form, har blitt gjennomført en gang i året fra og med 2016, og har som formål å måle næringslivets holdninger til etterlevelse, og oppfatning av og tillit til skattemyndighetene. I forbindelse med Koronapandemiens utbrudd i april/mars 2020, da en så hvor omfattende konsekvenser koronakrisen potensielt ville få for norsk næringsliv, ble det besluttet å gjennomføre en ekstraundersøkelse høsten samme år.

Intervjumetode

Telefon

Målgruppe

Daglige ledere. Kun virksomheter aktive i mva-registeret inngår i utvalgsrammen. Dersom virksomheten har ingen ansatte, stilles krav om 50 000 kroner i omsetning

Utvalg

1997 virksomheter totalt

- 1061 i representativt utvalg
- 936 i kvotert tilleggsutvalg (for å sikre representasjon i enkelt næringer)

Gjennomføring

Intervjuing er gjort i perioden 25.3. – 4.5. av Opinion på vegne av Skatteetaten

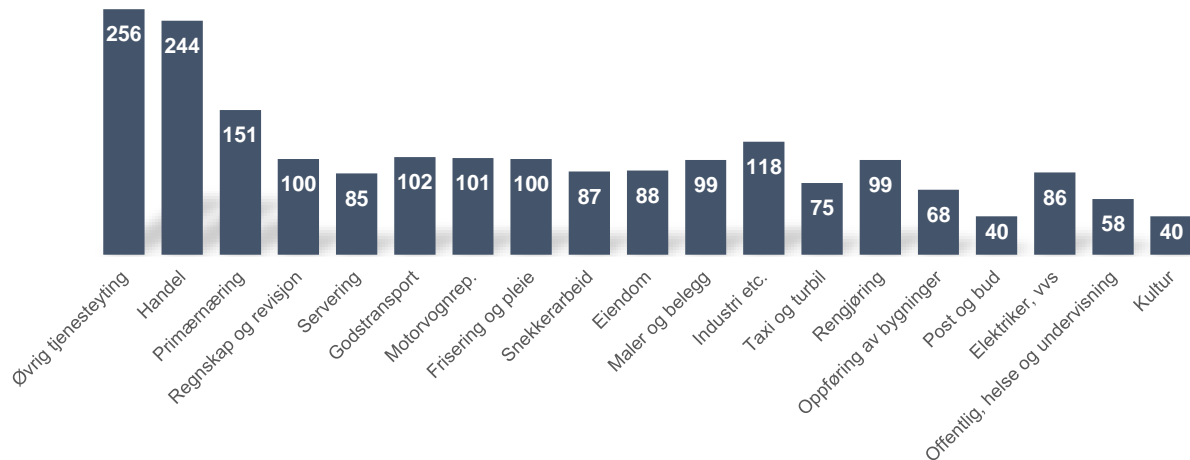
Undersøkellesdesign, analyse og rapportering er gjort av Skatteetatens analyseteam

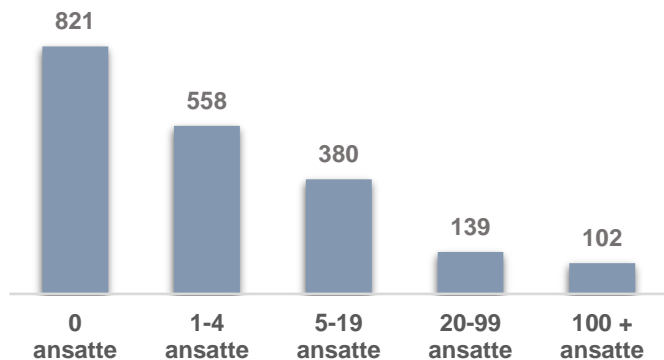
Skatteetaten

Om utvalget

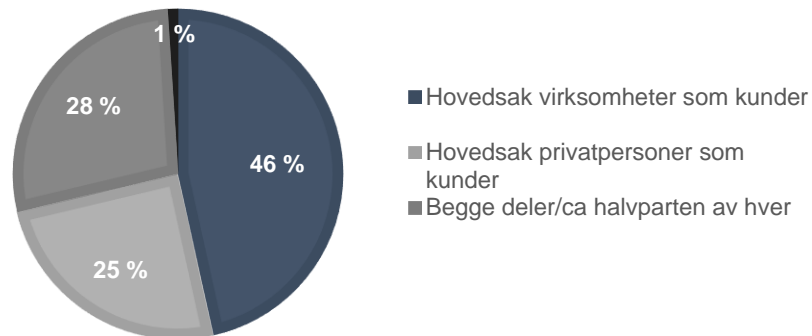
Bransje

Antall ansatte

Kundesammensetning

Skatteetaten

Antall intervju SERO 2016-2020

	Representativt utvalg	Kvotert utvalg risikobransjer	Samlet utvalg
2016	1324	680	2004
2017	1339	662	2001
2018	1070	917	1987
2019	793	1178	1971
2020 vår	1174	879	2053
2020 høst	1019	1006	2025
2021	1061	936	1997
Totalt	7780	6258	14038

Skatteetaten

Feilmarginer

Alle utvalgsbaserte undersøkelser er heftet med feilmarginer. Feilmarginer er i hovedsak knyttet til statistisk usikkerhet. Dette kan være utvalgsskjevheter som fører til at utvalget ikke har samme fordeling som populasjonen på de sentrale variablene i undersøkelsen. Sentrale variabler kan være kjennetegn, adferd eller holdninger.

Feilmarginer øker generelt jo mindre utvalget er. Feilmarginer vil også variere etter hvilken prosentfordeling en studerer. Tabellen til høyre viser feilmarginer ved ulike utvalgsstørrelser og prosentfordelinger.

SERO 2021 har et representativt utvalg på 1061 bedrifter. Med en faktisk populasjonsstørrelse på ca. 320 000 bedrifter, kan vi med 95% sannsynlighet si at det riktige resultatet ligger innenfor (+/-) 0,6 og 3,0 prosentpoeng, avhengig av prosentresultatets størrelse/fordeling. Usikkerheten er størst ved et resultat på rundt 50%, og minst ved prosentresultater nær ytterpunktene på prosentskalaen, (+/-) 5% og 95%.

Utvalgs- størrelse	Prosentresultat							
	1/90	3/97	5/95	10/90	20/80	30/70	40/60	50/50
100	2,0	3,3	4,3	5,9	7,9	9,0	9,6	9,8
200	1,2	2,4	3,0	4,2	5,5	6,4	6,8	6,9
400	1,0	1,7	2,2	3,0	3,9	4,5	4,8	4,9
800	0,6	1,2	1,5	2,1	2,8	3,2	3,4	3,5
1000	0,6	1,1	1,4	1,9	2,5	2,8	3,0	3,1
1200	0,6	1,0	1,2	1,7	2,3	2,6	2,8	2,9
2500	0,4	0,6	0,9	1,2	1,6	1,8	1,9	2,0
3000	0,4	0,6	0,8	1,1	1,5	1,7	1,8	1,8
10000	0,2	0,3	0,4	0,6	0,8	0,9	1,0	1,0
30000	0,1	0,1	0,2	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5

Bransjeinndeling i SERO	Beskrivelse
Handel	Agentur, detaljhandel og handel med motorvogner
Øvrig tjenesteyting	Faglig tjenesteyting (som fotograf-, arkitekt- og rådgivningstjenester), forretningsmessig tjenesteyting (som arbeidskraft, reiseliv, vakt- og vaktmestertjenester), Annen tjenesteyting (som interesseorganisasjoner, begravellesbyrå og logistikk), overnatting, finans- og forsikringstjenester, informasjon- og kommunikasjonstjenester
Industri etc.	Industri, bergverksdrift, elektrisitet-, gass- og vannforsyning
Primærnæringer	Jordbruk, jakt og viltstell, fiske, fangst og akvakultur og skogbruk
Offentlig, helse og undervisning	Offentlig administrasjon og forsvar, helse- og sosialtjenester og undervisning
Eiendom	Omsetning og drift av eiendom og utleie av eiendom
Oppføring av bygninger	Oppføring av bygninger, byggeprosjekter og anleggsvirksomhet
Snekkerarbeid	Snekkerarbeid
Elektriker, vvs	Spesialisert ferdiggjøring av bygninger, som elektriker, vvs og grunnarbeid
Maler og belegg	Maler- og glassarbeid, gulvlegging og tapetsering
Motorvognrep.	Vedlikehold og reparasjon av motorvogner
Godstransport	Godstransport på vei og flytting
Taxi og turbil	Passasjertransport på land, som drosje, tur- og rutebil
Post og bud	Post- og budtjenester
Frisering og pleie	Frisering, skjønnhet- og kroppspleie
Kultur	Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter
Regnskap, revisjon	Regnskap, revisjon og skatterådgivning
Rengjøring	Rengjøringsvirksomhet
Servering	Serveringsvirksomhet

Firedelt bransjegruppering – 2021

I deler av analysen har vi benyttet denne firedelte grupperingen av bransjer. Denne grupperingen brukes i stedet for resultater for enkeltbransjer, som pga. lite antall intervjuer i flere av bransjene, er heftet med svært høye statistiske feilmarginer.

		1 Bygg og anlegg, elektriker, mal og belegg	2 Transport, taxi, bilreparasjon, post, bud	3 Rengjøring, servering, frisering	4 Øvrige bransjer	Total
1	Handel	0	0	0	244	244
2	Øvrig tjenesteytende	0	0	0	256	256
3	Industri etc.	0	0	0	118	118
4	Primærnæringer	0	0	0	151	151
5	Offentlig, helse og undervisning	0	0	0	58	58
6	Eiendom	0	0	0	88	88
7	Oppføring av bygninger	68	0	0	0	68
8	Snekkerarbeid	87	0	0	0	87
9	Elektriker, vvs	86	0	0	0	86
10	Maler og belegg	99	0	0	0	99
11	Reparasjon av motorvogner	0	101	0	0	101
12	Godstransport	0	102	0	0	102
13	Taxi, turbil	0	75	0	0	75
14	Post og bud	0	40	0	0	40
15	Frisering og pleie	0	0	100	0	100
16	Kultur	0	0	0	40	40
17	Regnskap og revisjon	0	0	0	100	100
18	Rengjøring	0	0	99	0	99
19	Servering	0	0	85	0	85
	TOTALT	340	318	284	1055	1997

Oppsummering av hovedfunn

Skatteetaten

Oppsummering av hovedfunn – SERO 2021

1. Rapportering, regelverk og tilgang på informasjon

- De siste års positive utviklingen for etatens arbeid for forenkling for næringslivet, settes delvis midlertidig på pause sett ut i fra årets resultater
- Det er en svakt mindre positiv opplevelse av...
 - å få tilstrekkelig info. fra skattemyndighetene
 - at det er enkelt å orientere seg om sine forpliktelser
 - at skatte- og avgiftsreglene er enkle å forstå
 - Ingen endring i opplevelsen av at skattemyndighetene gjør det enkelt å følge regelverket
- Imidlertid er det også i år en reduksjon i andelen bedrifter som mener de bruker unødvendig mye tid og ressurser på rapportering til Skatteetaten

2. Tillit til Skatteetaten og andre offentlige institusjoner

- Positiv overordnet trend for generell tillit til institusjoner og aktører, fra før koronapandemi, og inn i pandemien. Særsilt gjeldet dette for Stortinget og NAV
- Skatteetaten, politiet og rettsvesenet nyter høy tillit hos norske bedrifter (alle 79%). Stortinget og NAV er i en mellomposisjon (57% og 47%), med politikerne og de politiske partiene nederst (27% og 25%).
- Når vi måler tillit til Skatteetaten på fem spesifikke tema, avdekkes stor variasjon, fra 84% på behandling av sensitiv informasjon, til 31% på evne til å stoppe overlagt unndragelse

3. Normer og bransjeforhold

- Norske bedrifters opplevelse av normer og bransjeforhold, er svært stabil over tid
- Kun enkelte av de observerte forskjellene fra år til år er statistisk signifikant
 - 67% av lederne mener at de aller fleste bedrifter rapporterer korrekt til skattemyndighetene
 - 6% mener at det av og til kan aksepteres at en virksomhet bevisst unndrar skatt og avgift
 - 73% opplever at det er vanskelig å unndra skatt og avgift
 - 31% opplever ofte konkurranse fra bedrifter som unndrar skatt og avgift

4. Arbeidslivskriminalitet

- Vi måler i år en reell reduksjon i opplevd utbredelse av «svart arbeid» (20-17%), HMS-brudd (28-20%), og brudd på regler om opphold og arbeid (15-12%)
- For A-krim generelt (23-24%), «lønn» (21-20%) og «trygd» (16-17%) er det ingen reell endring

5. Opplevd oppdagelsesrisiko

- 71% av norske bedrifter mener det er stor sannsynlighet (stor+svært stor) for at skattemyndighetene vil oppdage om en unnlater å rapportere inn alle skatter og avgifter. Dette er opp 3 prosentpoeng fra høst 2020.
- Når vi sammenligner bransjegrupperinger i årets undersøkelse med høstundersøkelsen 2020, finner vi en markant økning i andelen som mener det er stor (ganske + svært stor) sannsynlighet for å bli oppdaget innenfor "rengjøring, servering og frisering" og i gruppen "øvrige"

6. Koronapandemiens betydning

- Over en tredjedel av næringslivet oppgir i 2021 at krisen påvirket dem i stor grad, resultatet er tilsvarende som for høsten 2020.
- Flertallet av de som opplevde at de ble påvirket av krisen, over 70 %, opplever påvirkningen som negativ. Andelen som har opplevd at påvirkningen kan gå i begge retninger har økt med fem prosentpoeng i 2021 fra høsten 2020.
- Graden av påvirkning er ikke overraskende størst i bransjer med høy grad av kundekontakt, som frisering, servering og taxibransjen. Primærmærkingene, byggebransjene, bilverksteder og regnskapsførere/revisorer er i minst grad påvirket av krisen
- 40 prosent av virksomhetene som har ansatte, oppga i 2021 at de måtte gjøre endringer i bemanningen som følge av krisen. Resultatet er identisk med det vi så høsten 2020. Av de som endret, var det 83 prosent som måtte redusere bemanningen, 6 som måtte øke og 11 prosent som hadde hatt behov for begge deler i løpet av året med pandemi.

Del 1:

Rapportering, regelverk og
tilgang på informasjon

Rapportering, regelverk og tilgang på informasjon

Bakgrunn

- Komplekse systemer øker risikoen for å gjøre ubevisste feil (*Kopczuk 2006*)
- Manglende kunnskap og komplekse systemer øker unndragelser – fordi folk gjør feil, eller fordi noen utnytter kompleksiteten (*Alstadsæter og Jacob 2013*)
- Forenkling av regelverk eller informasjon om skatt er et effektivt virkemiddel for å få skattytere med dårlig kunnskap om skattesystemet til å etterleve (*Park & Huyn 2003*)

Oppsummering resultater 2021

Resultatene fra årets undersøkelse gir et noe mindre positive bilde av etatens arbeid for forenkling for næringslivet. Dette kan imidlertid henge sammen med koronapandemien.

Svak reduksjon i opplevelsen av å få tilstrekkelig informasjon fra skattemyndighetene
Svak reduksjon i opplevelsen av at det er enkelt å orientere seg om sine forpliktelser
Svak reduksjon i opplevelsen av at skatte- og avgiftsreglene er enkle å forstå

Marginal økning i opplevelsen av at skattemyndighetene gjør det enkelt å følge regelverket
Fortsatt reduksjon i andelen som mener de bruker unødvendig mye tid og ressurser på rapportering til Skatteetaten

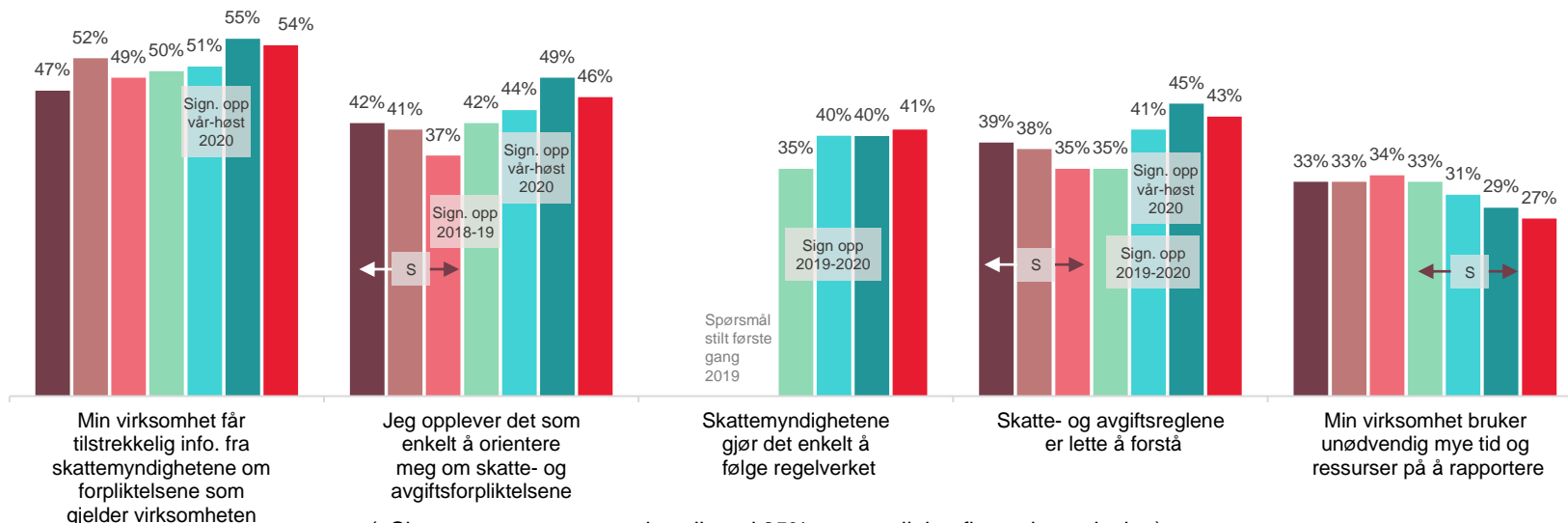

Rapportering og regelverk (% helt + delvis enig)

Figurene nedenfor antyder at Skatteetaten sitt arbeid for forenkling for næringslivet har effekt.

Generelt utvikler tidsseriene seg i en retning som gir støtte til dette.

Det er imidlertid grunn til å legge merke til at årets undersøkelse viser en svak nedgang for flere av spørsmålene. Om reduksjonen henger sammen med "endringstretthet" som følge av skiftende regler i støtteordningene knyttet til koronapandemien, eller om den indikerer noe nytt i virksomhetenes oppfatning av etatens arbeid for forenkling, kan vi ikke si noe om på nåværende tidspunkt.

■ 2016 ■ 2017 ■ 2018 ■ 2019 ■ 2020 vår ■ 2020 høst ■ 2021

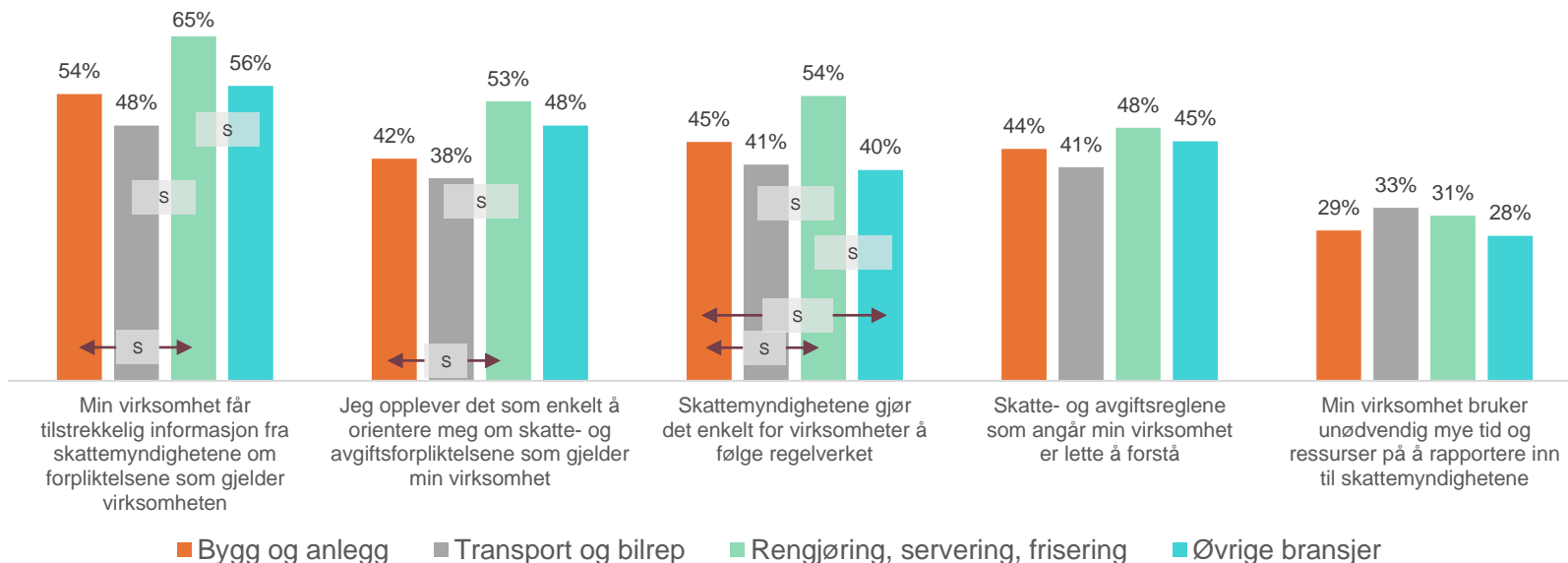
Skatteetaten

Rapportering og regelverk – etter 4-delt bransjegrupper SERO 2021 (% ganske + svært enig)

Her har vi brutt resultatene ned mot den 4-delte bransjevariabelen. Siden vi da sammenligner grupper med adskillig færre respondenter i enn SERO totalt (jf. forrige slide), øker den statistiske usikkerheten (feilmarginene). Kun der det er angitt med «s» er resultatene signifikant ulike.

Vi finner ikke et entydig og gjennomgående mønster i resultater per bransjegruppe. Et unntak er at gruppen «rengjøring...» skårer signifikant høyere enn «transport...» på tre av spørsmålene.

S=SIGNIFIKANT

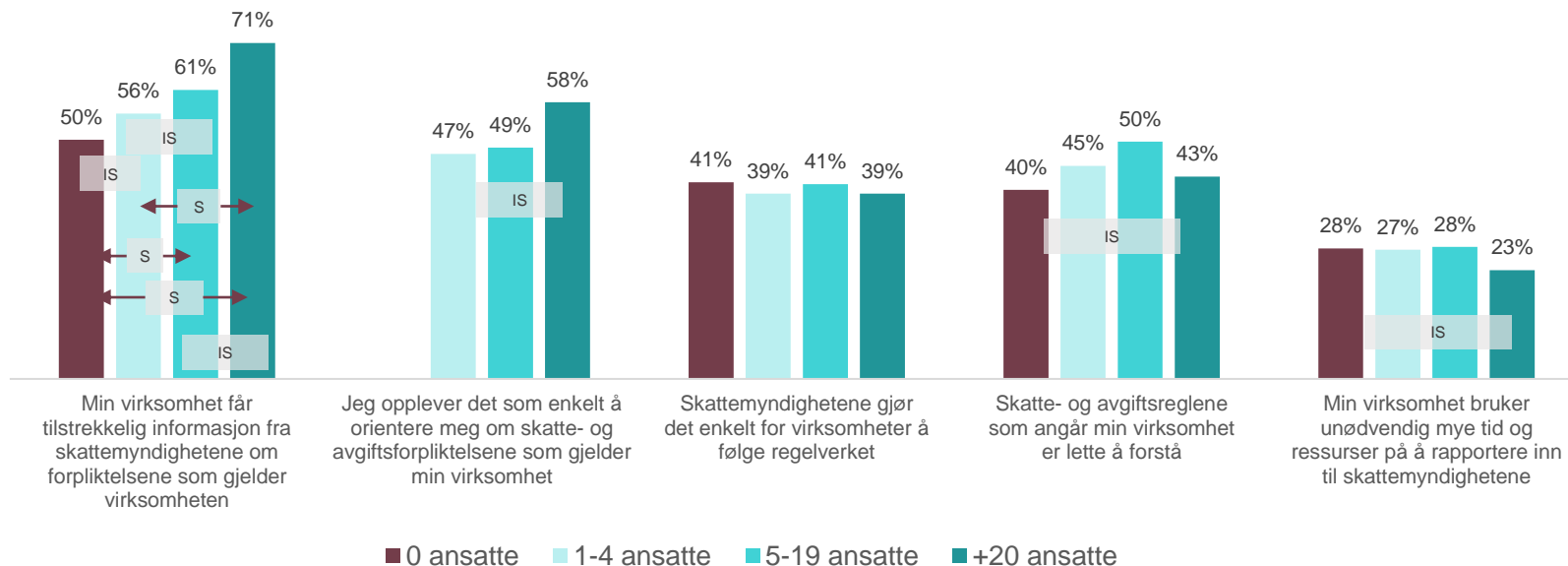

Skatteetaten

Rapportering og regelverk – etter ant. ansatte

SERO 2021 (% ganske + svært enig)

Store bedrifter opplever i større grad enn de mindre bedriftene, at en får tilstrekkelig informasjon, og at det er enkelt å orientere seg og skatt- og avgiftsforpliktelser. Disse forskjellene finner vi ikke på de tre andre forholdene vi har spurt om. Vi finner heller ingen forskjell mellom bedrifter som hovedsakelig har virksomheter som kunder, og bedrifter som hovedsakelig har privatpersoner som kunder.

Del 2

Tillit til skattemyndighetene og
utvalgte offentlige institusjoner

Tillit til og inntrykk av skattemyndighetene

Bakgrunn

- Etterlevelsen øker når skattesystemet oppfattes rettferdig (Fortin et.al 2007, van Dijke og Verboon 2010).
- Dersom man blir urettferdig behandlet som en unndrager, kan det redusere skattemoral (Feld og Frey 2003).
- Skattytere vil akseptere at autoriteter tar avgjørelser som ikke går i deres favør, så lenge prosessen oppfattes som rettferdig og legitim (Taylor 2001).

Oppsummering resultater 2021

- Overordnet trend for generell tillit til institusjoner og aktører er positiv, fra før koronapandemi, og inn i pandemien. Særsilt gjeldet dette for Stortinget og NAV
- Skatteetaten, politiet og rettsvesenet nyter høy, og like stor tillit hos norske bedrifter (79%). Stortinget og NAV er i en mellomposisjon (57% og 47%), med politikerne og de politiske partiene nederst (27% og 25%).
- I den temaspesifikke måling av kun Skatteetaten, ser vi at det er stor variasjon i næringslivets tillit.
- Det er kun marginale endringer fra i fjor.
- 84 % - Behandler informasjon om virksomheter på en forsvarlig måte
- 73 % - Behandler virksomheter rettferdig
- 47 % - Sikrer at andre virksomheter betaler riktig skatt
- 39 % - Fanger utviklingstrekk i samfunnet knyttet til skatt og avgift
- 31 % - Klarer å stoppe de som bevisst forsøker å unndra

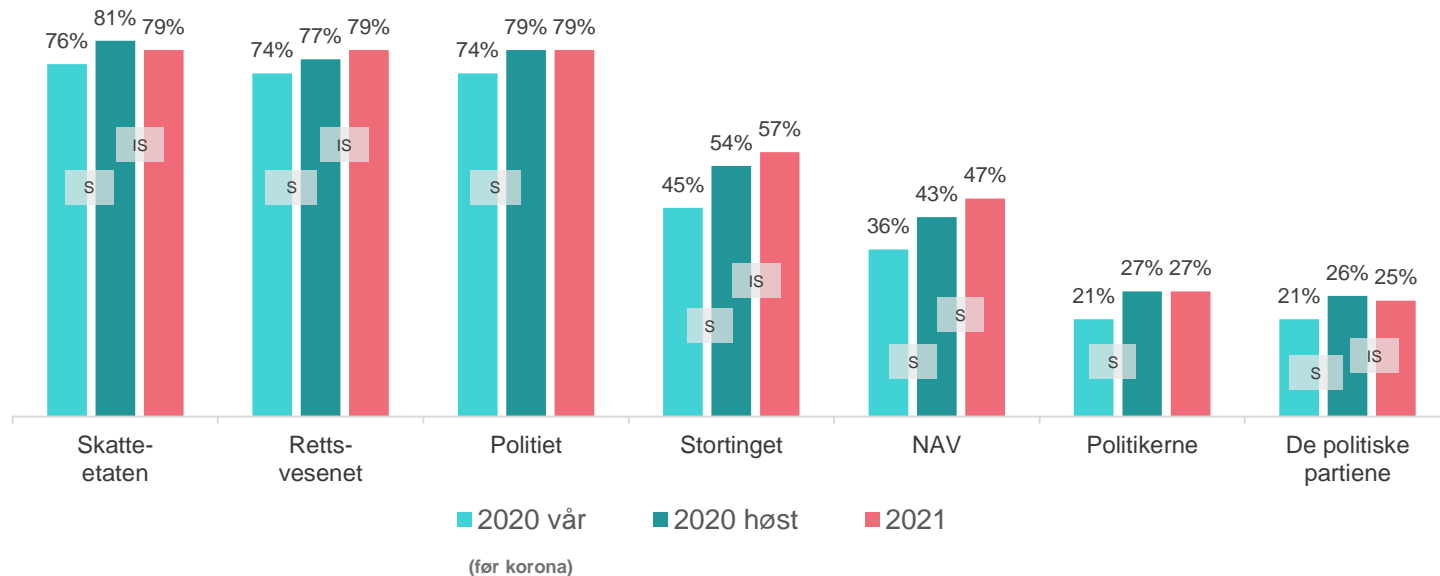
Tillit til offentlige institusjoner og aktører - % stor tillit (7-10)

Figuren viser prosentandel av norske bedrifter som oppgir at en har «stor tillit» (skalapunkt 7-10 på 0-10-skala)

Vi ser et tre-delt mønster:

1. Høyt nivå: Skatteetaten, Rettsvesenet og Politiet (79%)
2. Medium nivå: Stortinget og NAV – (57 og 47%)
3. Lavt nivå: Politikerne og De politiske partiene – 27% og 25%

Trenden fra før pandemi (vår 2020) til inn i pandemien er jevnt over positiv. Gruppen «stor tillit» vokser. Spesielt gjelder dette for Stortinget og NAV.

Spørsmål: På en skala fra 0 til 10, hvor stor eller liten tillit har du til hver av disse institusjonene? (Oppløst i tilfeldig rekkefølge for hvert intervju)

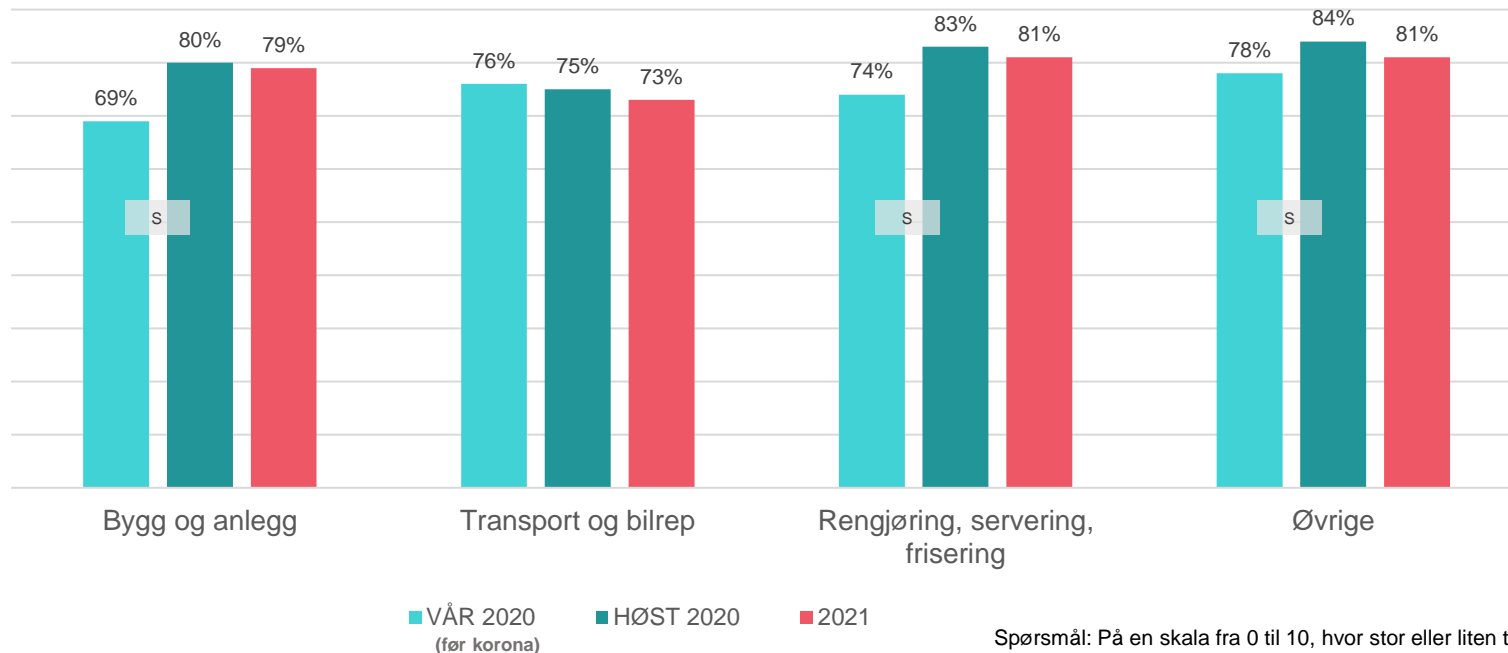

Tillit til Skatteetaten, etter 4-delt bransjegruppering

Stor tillit (skalapunkt 7-10)

Figuren viser prosentandel av norske bedrifter, etter bransjegruppe, som oppgir at en har «stor tillit» (skalapunkt 7-10 på 0-10-skala). Vi kan legge merke til to særtrekk:

- Alt i alt er det ingen vesentlig nivåforskjell mellom de fire bransjegrupperingene
- «Bygg og anlegg» og «Rengjøring...» opplever en vekst i tillit, de to øvrige gruppene har en flatere utvikling

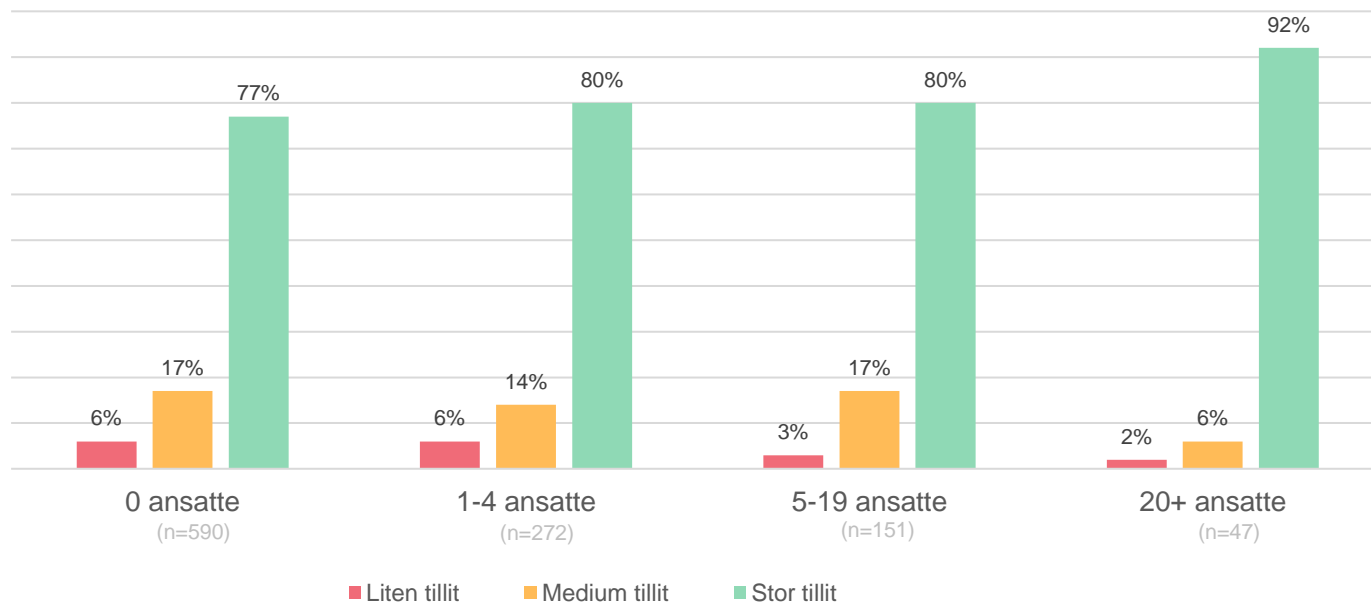

Tillit til Skatteetaten, etter bedriftsstørrelse (SERO 2021)

Stor tillit (skalapunkt 7-10)

Figuren viser prosentandel av norske bedrifter, etter antall ansatte, som oppgir at en har «stor tillit» (skalapunkt 7-10 på 0-10-skala). Det er en signifikant større andel høy tillit i gruppen av de største bedriftene ift. de små og mellomstore. Forskjellen mellom de minste og de mellomste (77 vs. 80%) er ikke signifikant.

Spørsmål: På en skala fra 0 til 10, hvor stor eller liten tillit har du til hver av disse institusjonene? (Oppløst i tilfeldig rekkefølge for hvert intervju)

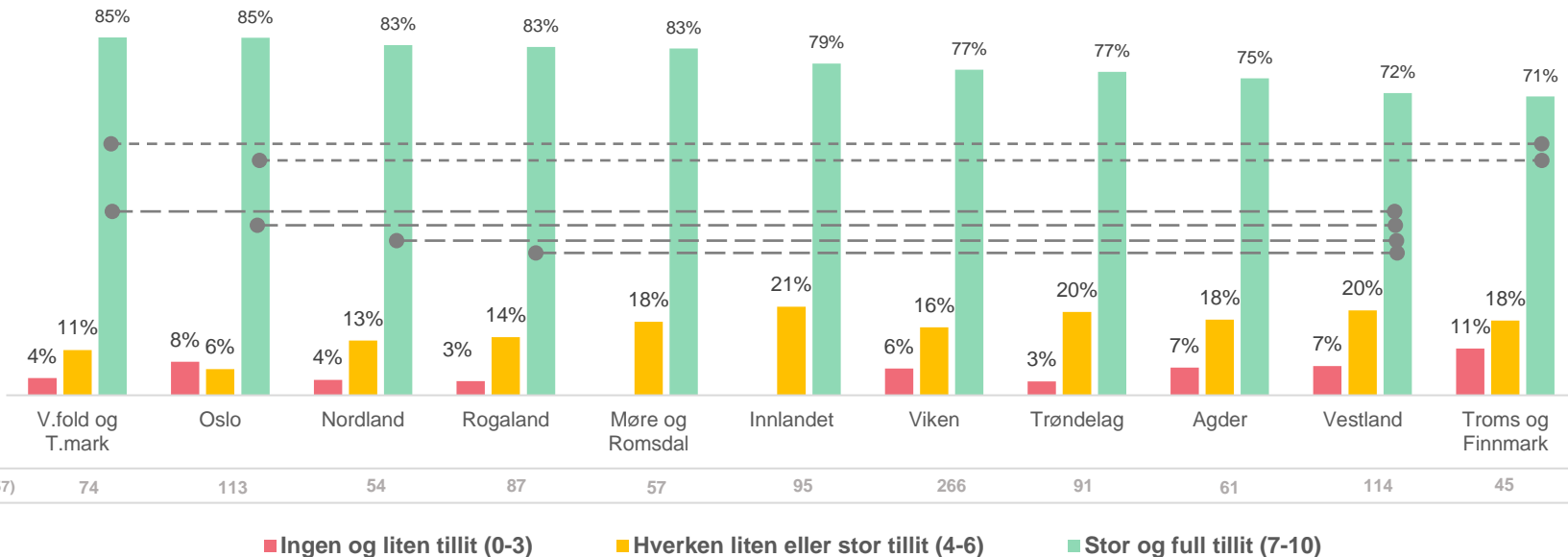
Skatteetaten

Tillit til Skatteetaten, etter fylke «Stor tillit» (7-10) sortert synkende

Når bedriftene grupperes etter fylkestilhørighet, ser vi at den målte andelen «stor tillit» til Skatteetaten varierer mellom 85% «stor tillit» i Vestfold og Telemark, og Oslo, til så vidt over 70% i Vestland og Troms og Finnmark. Det er imidlertid kun resultatene for noen av ytterpunktene som er statistisk signifikant. Ref. markeringene. Dette betyr ikke at det ikke kan være de facto forskjell i tillit mellom andre fylker. Men relativt få intervju pr fylke, gjør at vi ikke kan utelukke at det er statistiske tilfeldigheter som gir de observerte forskjellene.

I tillegg til det tallmessige grunnlaget per fylke, skal vi også være obs. på at fylkesstrukturen i seg selv gir utfordringer for tolkningen av resultatene som uttrykk for regionalt betingede forskjeller. Et særskilt eksempel på dette er Viken fylke. Her vil det nye, svært utvidede fylket, kunne skjule reelle forskjeller som er knyttet til de gamle fylkene som inngår i Viken (Akershus, Østfold og Buskerud). Denne *maskeringseffekten* vil alltid kunne oppstå hvis subgrupper med motstridende resultater/egenskaper blir slått sammen.

Linjer angir signifikante differanser

Ant. bedrifter (n=1057)

74

113

54

87

57

95

266

91

61

114

45

■ Ingen og liten tillit (0-3)

■ Hverken liten eller stor tillit (4-6)

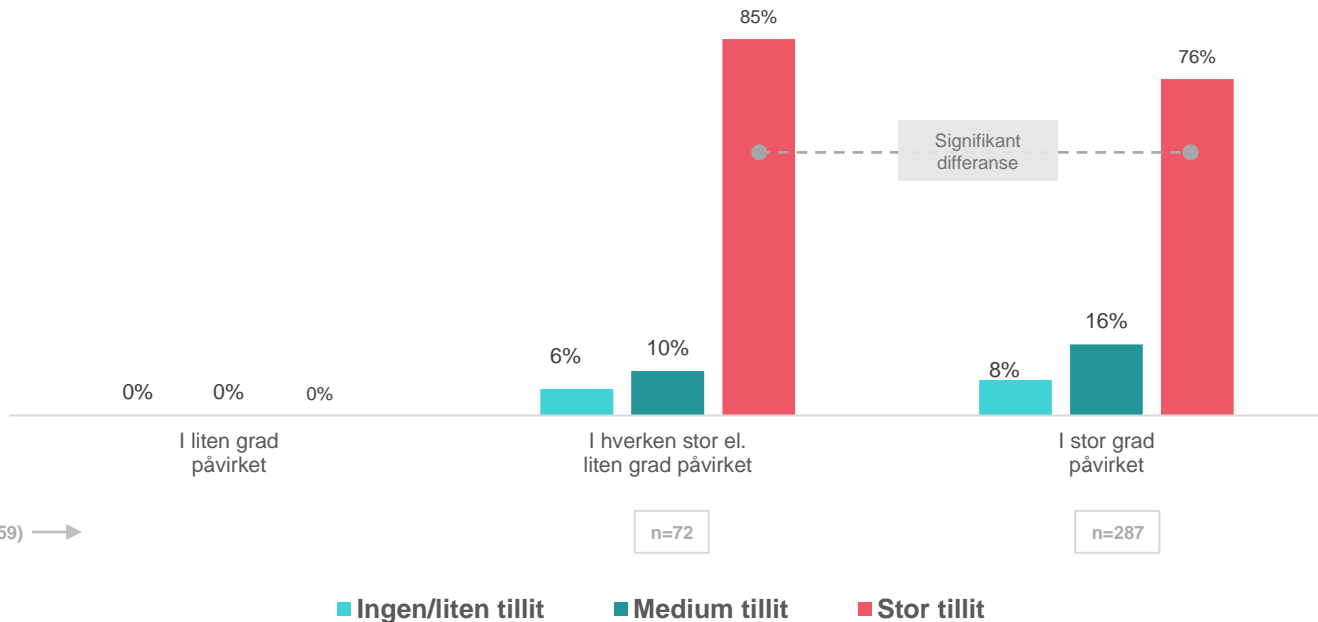
■ Stor og full tillit (7-10)

Tillit til Skatteetaten, etter påvirkning av korona

Kun negativt påvirkning» inkludert (n=359)

I figuren har vi kun inkludert de bedriftene som oppgir at de har vært negativt påvirket av koronapandemien. Den generelle tilliten til Skatteetaten er signifikant lavere hos bedrifter som i stor grad er blitt negativt påvirket av korona, sammenliknet med bedrifter som er mildere påvirket av korona. (Stor grad = «ganske stor grad» + «svært stor grad»).

Skatteetaten

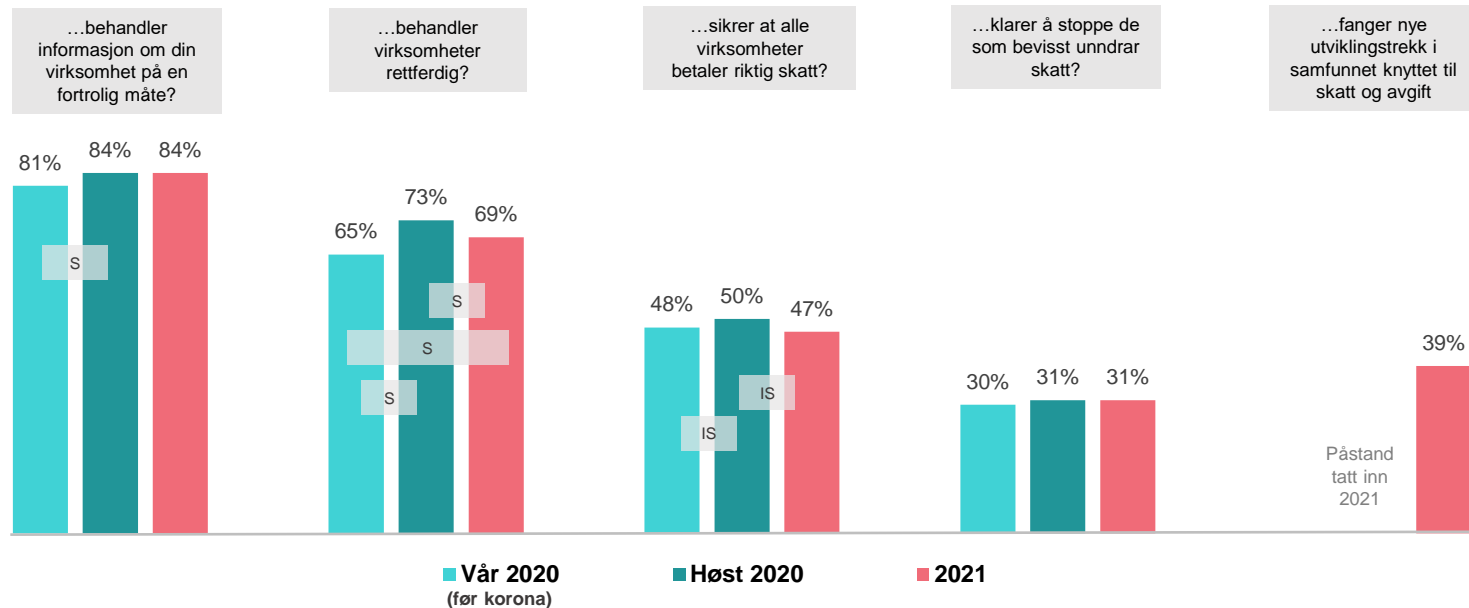
Tillit til skattemyndighetene, utvalgte tema - Stor tillit (skalapunkt 7-10)

I de forutgående plansjene, har vi sett resultater for generell tillit til Skatteetaten. Her ser vi på bedriftenes tillit til Skattemyndighetene på utvalgte tema. Det vil kunne hevdes at dette er et mer valid/riktig/treffsikkert uttrykk for tillit. I SERO har vi spørsmål om begge typer tillit, da det gir den mest helhetlige kunnskapen om næringslivets tillit til Skatteetaten/-myndighetene.

Vi vil peke på følgende forhold:

- Bedriftenes tillit til Skattemyndighetene varierer i stor grad avhengig av tema/domene – fra 84%, helt ned til 31% «stor tillit»
- Koronapandemien har alt i alt (basert på alle spurte) ikke gitt vesentlig slitasje på næringslivets tillit til Skattemyndighetene
- Men, sett ift. sterk vekst i koronasmitte, og strenge tiltak nå i desember 2021, vil neste SERO (mars 2022) være et særdeles viktig målepunkt for å bygge kunnskap om bedriftenes tillit til skattemyndighetene.

Hvor stor eller liten tillit har du til at skattemyndighetene ...

Skatteetaten

Tillit til skattemyndighetene, utvalgte tema – etter bransjegruppe

Stor tillit 2021

Som vi så ovenfor ifm. generell tillit, så er det alt i alt heller ikke her vesentlig eller gjennomgående nivåforskjell mellom de fire bransjegrupperingene. «Transport» framstår som bransjegruppen med lavest tillit. Men mangel på signifikans, gjør at vi ikke kan tolke dette som et gjennomgående mønster.

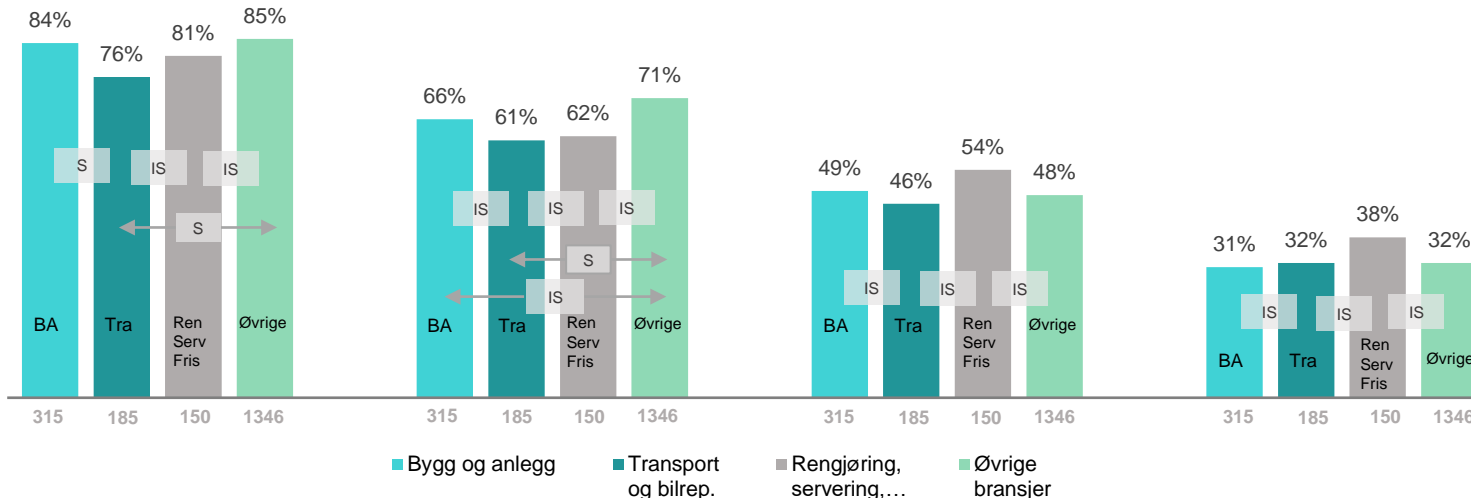
Hvor stor eller liten tillit har du til at skattemyndighetene ...

...behandler informasjon om din virksomhet på en fortrolig måte?

...behandler virksomheter som din rettfærdig?

...sikrer at alle virksomheter betaler riktig skatt?

...klarer å stoppe de som bevisst unndrar skatt?

Del 3

Normer og bransjeforhold

Skatteetaten

Normer og bransjeforhold

Relevant forskning

- Skattemoralen synker dersom man oppfatter unndragelser som vanlig (*Torgler og Frey 2007*).
- Jo fler en kjenner som unndrar, jo større sannsynlighet for at en selv unndrar (Hasseldine et. al 1994).
- Jo mer utbredt unndragelser er, jo mer sosialt akseptert fremstår det (*Sandmo 2004*).
- Å etterleve er påvirket av sosiale normer, personlige verdier og ikke-rasjonelle beslutninger (*Kornhauser 2007*).

Oppsummering resultater 2021

- Norske bedrifters opplevelse av normer og bransjeforhold, er svært stabil over tid:
 - 67 % - de aller fleste bedrifter rapportere korrekt til skattemyndighetene
 - 6 % - det kan av og til aksepteres at en virksomhet bevisst unndrar skatt og avgift
 - 73 % - opplever at det er vanskelig å unndra skatt og avgift
 - 31 % - opplever ofte konkurranse fra bedrifter som unndrar skatt og avgift
- De tre «risikogrupperingene» opplever i langt større grad konkurranse fra bedrifter som opererer svart, enn bransjegruppen «øvrige».

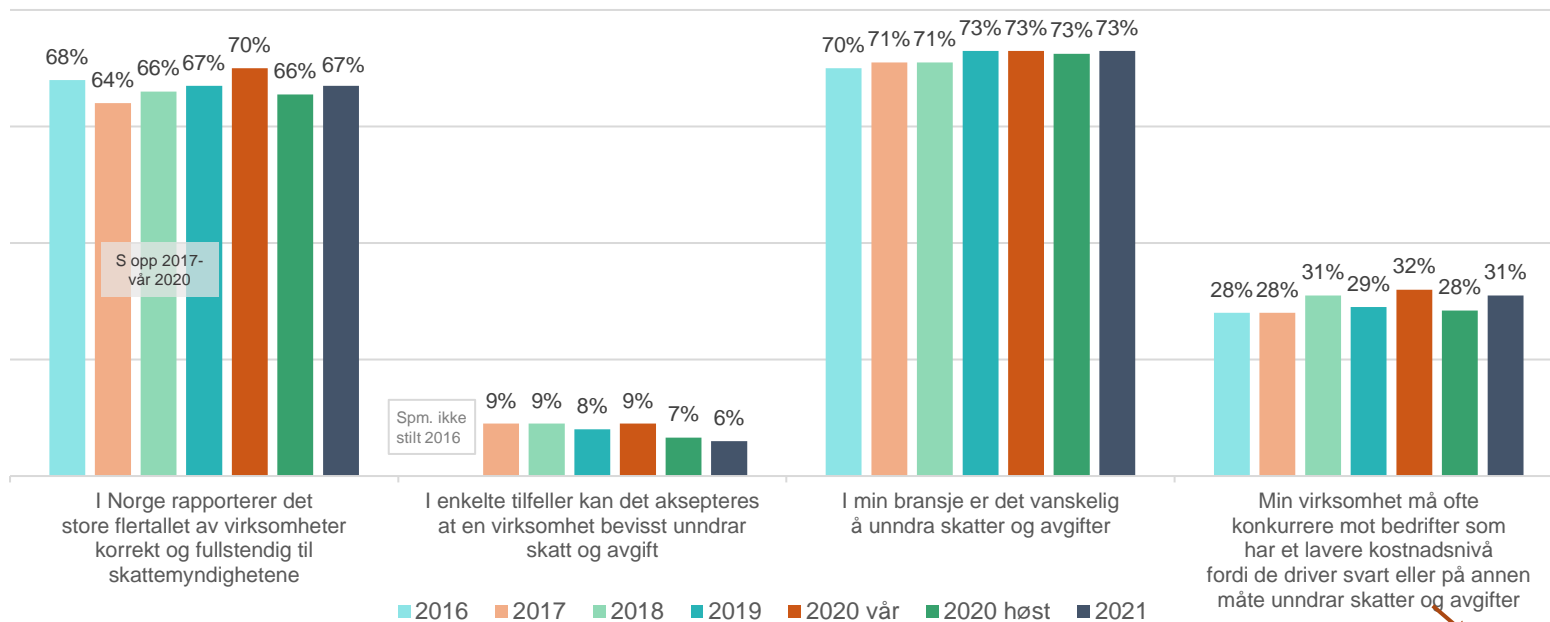

Skatteetaten

Normer og bransjeforhold (% helt + delvis enig)

Norske bedrifter sin opplevelse av normer og bransjeforhold, er svært stabil over tid. Ingen av de observerte forskjellene fra år til år er statistisk signifikant.

- 67% av lederne mener at de aller fleste bedrifter rapportere korrekt til skattemyndighetene
- 6% mener at det av og til kan aksepteres at en virksomhet bevisst unndrar skatt og avgift
- 3 av 4 opplever at det er vanskelig å unndra skatt og avgift
- 31% opplever ofte konkurranse fra bedrifter som unndrar skatt og avgift

Nedbrutt mot bransje-gruppe i neste slide

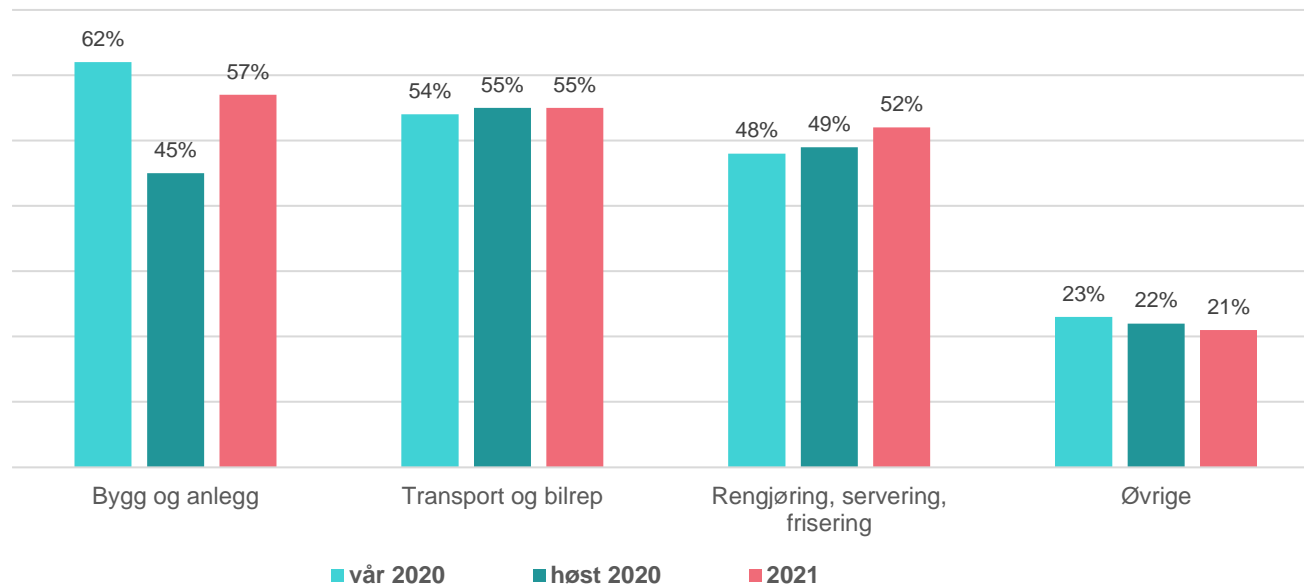
Skatteetaten

Svart konkurranse, etter 4-delt bransjegruppering

Figuren viser andel innenfor hver bransjegruppering som oppgir at de er helt + delvis enig i påstanden «Min virksomhet må ofte konkurrere mot bedrifter som har et lavere kostnadsnivå fordi de driver svart eller på annen måte unndrar skatter og avgifter».

Vi kan legge merke til følgende:

- Mellom 50 og 60% i de tre «risikogrupperingene» opplever ofte svart konkurranse
- Tilsvarende andel i gruppen «øvrige» er på 21%
- Med unntak av «bygg og anlegg», er det lite variasjon over de tre måletidspunktene
- Fluktasjonen i «bygg og anlegg», fra før-korona, og inn i koronapandemien, er signifikant (reell).

Del 4

Arbeidslivskriminalitet

Opplevd utbredelse av arbeidslivskriminalitet

Bakgrunn

- Som en del av temaet bransjeforhold og normer har vi i 2019 stilt spørsmål knyttet til temaet arbeidslivskriminalitet.
- Oppfatninger av utbredelse av arbeidslivskriminalitet og kontrollmyndighetenes innsats i forbindelse med dette blir målt i en egen undersøkelse, BA proff, som er rettet mot bygg og anleggsbransjen, og det såkalte «proffmarkedet» (business to business).
- Ved å inkludere spørsmålene fra BA proff-undersøkelsen i SERO får vi mulighet til å sammenlikne resultatene fra bygg og anleggsbransjens proff-virksomheter, med hele næringslivet.

Oppsummering resultater 2021

- Vi måler en reell (signifikant) reduksjon i opplevd utbredelse for «svart arbeid», «HMS» og «opphold og arbeid»
- For «A-krim» (generelt), «lønn» og «trygd» er det ingen endring
- Hvor vanlig en opplever at ulike former for a-krim er, henger først og fremst sammen med om en tilhører en av «risikogruppene». Bedrifter i gruppen «øvrige», opplever i langt mindre grad de ulike formene for a-krim.

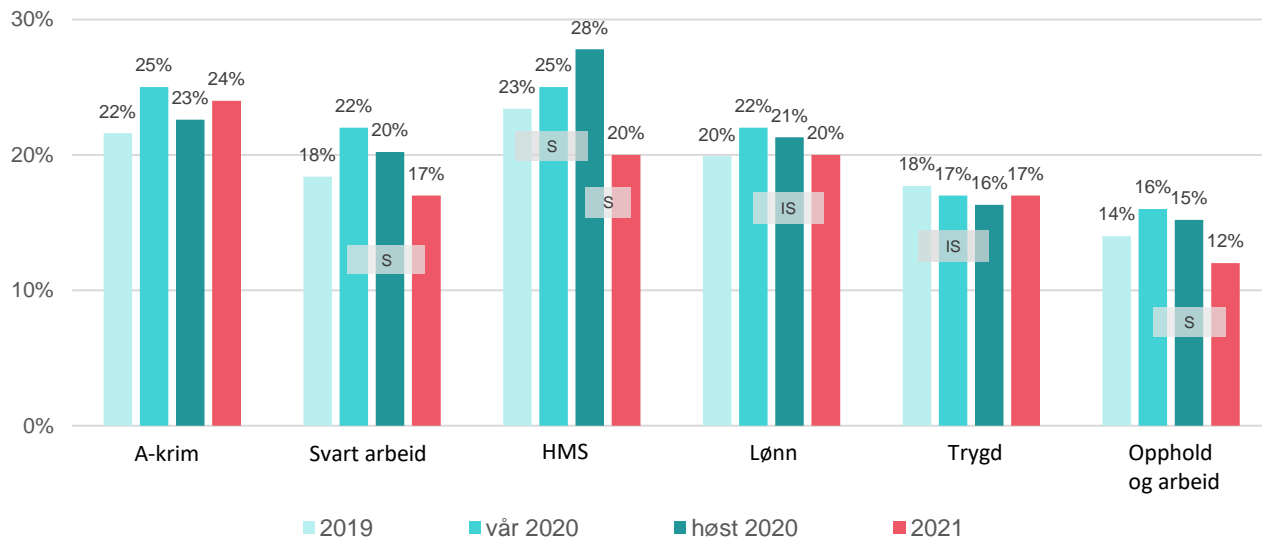
Skatteetaten

Opplevd utbredelse av arbeidskriminalitet

% ganske vanlig + svært vanlig

Resultatene gir grunnlag for å slutte følgende:

- Vi måler en reell reduksjon for «svart arbeid», «HMS» og «opphold og arbeid» (signifikant endring)
- For «A-krim», «lønn» og «trygd» er det ingen endring

Spørsmål: Hvor vanlig eller uvanlig tror du følgende er i din bransje?

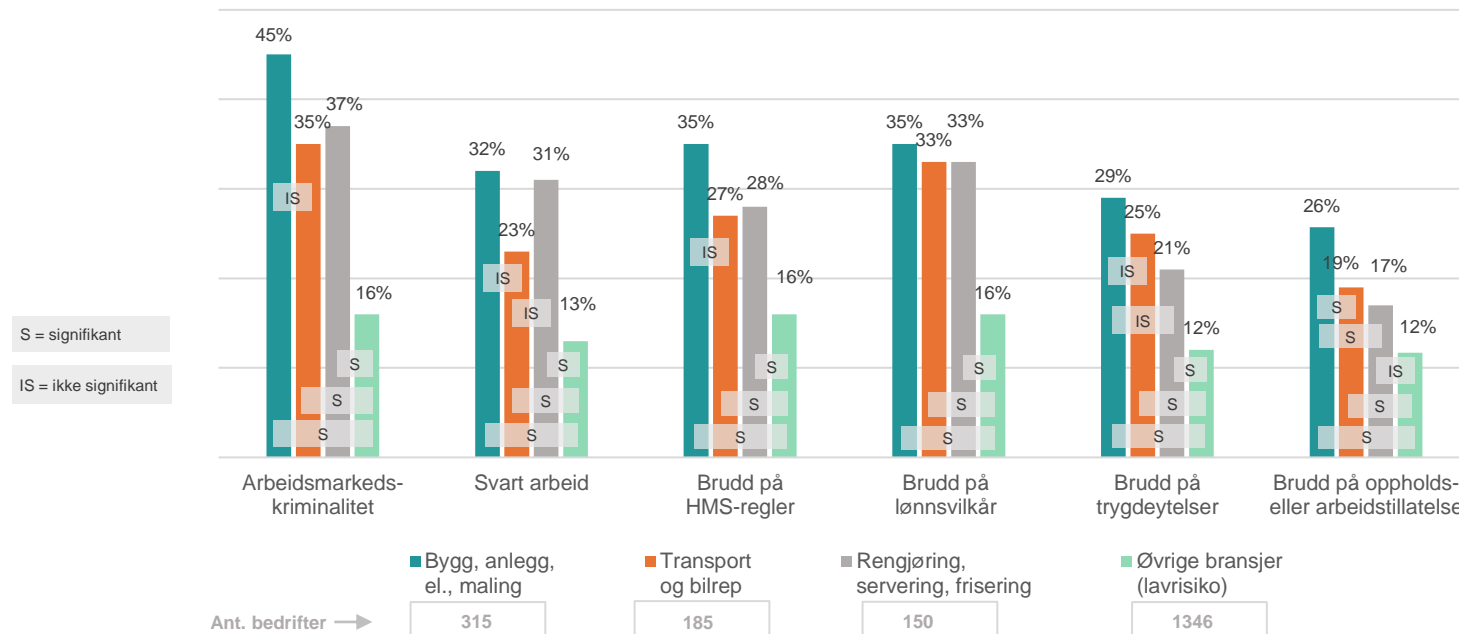
1. Arbeidsmarkeds kriminalitet (generelt)
2. Svart arbeid, det vil si arbeid eller tjenester hvor det ikke betales skatter og avgifter.
3. Brudd på bestemmelser om helse/miljø/sikkerhet (HMS), som utsetter arbeidstakere for et farlig arbeidsmiljø.
4. Brudd på bestemmelser om lønnsvilkår der arbeidstakerne ikke får den lønnen eller godtgjørelsen de har krav på.
5. Brudd på bestemmelser om trygdeytelser, at arbeidsgivere eller -takere utnytter trygdesystemet ulovlig
6. Bruk av arbeidere uten lovlig oppholds- eller arbeidstillatelse

Inntrykk, utbredelse av arbeidskriminalitet

4-delt bransjegruppering, SERO 2021 (% ganske + svært vanlig)

Figuren viser opplevd utbredelse av de ulike a-krim-kategoriene per bransjegruppering, og gir mulighet for noen slutninger:

- Hvor vanlig en opplever at ulike former for a-krim er, henger mest sammen med om en tilhører en av risikogruppene, eller gruppen «øvrige». (Jfr. egen slide med dokumentering av gruppering).
- Bedrifter i gruppen «øvrige» opplever jevnt over de ulike a-krim-kategoriene som minst vanlig.
- Med ett unntak, er det ikke signifikante forskjeller mellom de tre «risikogruppene». Kun for «opphold og arbeid»

Del 5

Opplevd oppdagelsesrisiko

Skatteetaten

Opplevd oppdagelses- risiko

Bakgrunn

- Økt oppdagelsesrisiko reduserer unndragelser. Skattyter vil vurdere gevinsten av å unndra opp mot risikoen for å bli oppdaget og størrelsen på straffen (Allingham og Sandmo 1972)
- Skattytere som har blitt kontrollert, vurderer oppdagessannsynligheten som høyere enn de som ikke har hatt kontroll. De unndrar også mindre (Spicer og Hero 1985)
- Jo mer utbredt unndragelser er, jo mer sosialt akseptert fremstår det, jo lavere blir oppdagelsesrisikoen (Sandmo 2004)

Oppsummering resultater 2021

- 71% av norske bedrifter mener det er stor sannsynlighet (stor + svært stor) for at skattemyndighetene vil oppdage om en unnlater å rapportere inn alle skatter og avgifter. Tilsvarende andel høsten 2020 var 68%.
- Sammenligner vi bransjegrupperinger i årets undersøkelse med høstundersøkelsen 2020, finner vi en statistisk signifikant reduksjon i andelen som mener det er liten (svært liten+liten) sannsynlighet for å bli oppdaget innenfor "rengjøring, servering og frisering" og "øvrige".

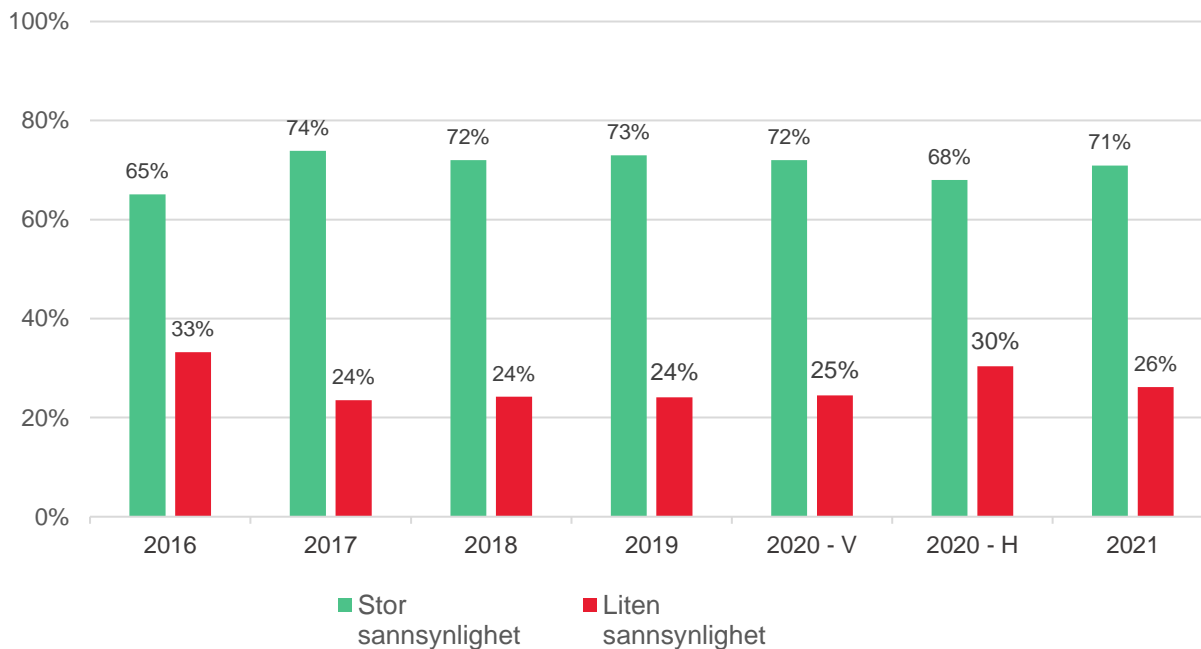

Skatteetaten

Opplevd oppdagelsessannsynlighet i bransjen

% stor + svært stor, liten + svært liten sannsynlighet

Høsten 2020 oppgav 68% av norske bedrifter at det er stor sannsynlighet (stor + svært stor) for at skattemyndighetene vil oppdage om en unnlater å rapportere inn alle skatter og avgifter. I årets undersøkelse er prosentandelen steget til 71%, som er mer på linje med hva vi har sett i tidligere undersøkelser.

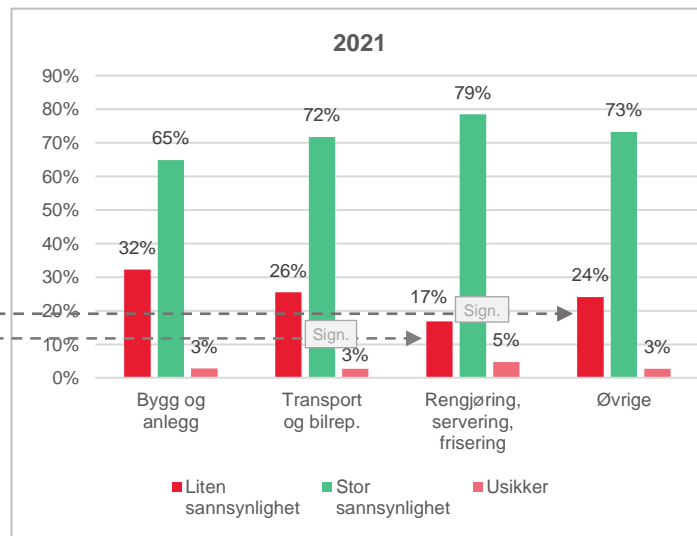
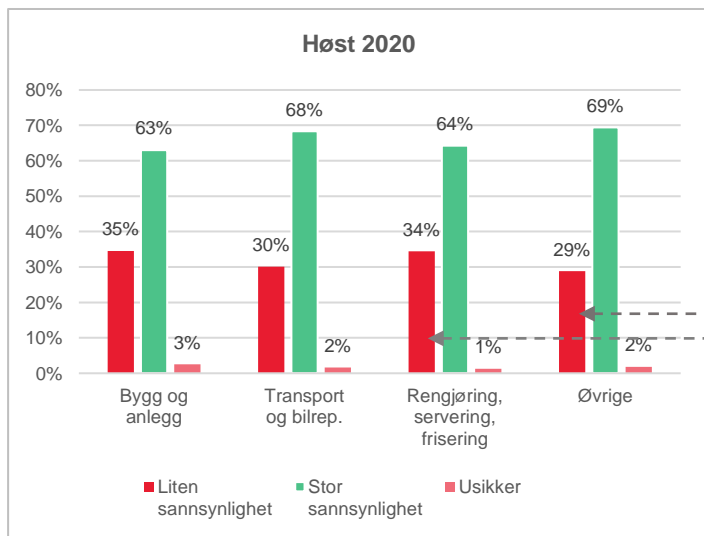
Spørsmål: Dersom en virksomhet i din bransje unnlater å rapportere inn alle skatter og avgifter, hvor stor sannsynlighet tror du det er for at skattemyndighetene oppdager dette?

Opplevd oppdagelsessannsynlighet i bransjen

4-delt bransjegruppering, SERO 2020 (høst) og 2021

I figurene ser vi at årets måling viser en markert reduksjon i kategorien «liten sannsynlighet» for å bli oppdage siden målingen høsten 2020, spesielt innenfor "rengjøring, servering og frisering". Reduksjonen er statistisk signifikant for denne bransjen og for «øvrige» bransjer. En mulig forklaring på reduksjonen mellom de to tidspunktene kan kanskje være at mange virksomheter som følge av koronapandemien i praksis har ligget "brakk", og det dermed ikke har vært omsetning å melde inn. En annen forklaring kan være de ulike tiltakene som ble iverksatt og kontrollmulighetene dette gir etatene. Eksempelvis for bransjene som fører personallister. Her er virksomhetene klar over at NAV har mulighet til å kontrollere virksomhetens søknad om kompensasjon for permitterte ansatte mot eventuelle stønader de ansatte mottar, og at Skatteetaten kan undersøke antall ansatte det søkes stønad for mot antall tidligere innmeldte i a-meldingen.

Spørsmål: Dersom en virksomhet i din bransje unnlater å rapportere inn alle skatter og avgifter, hvor stor sannsynlighet tror du det er for at skattemyndighetene oppdager dette?

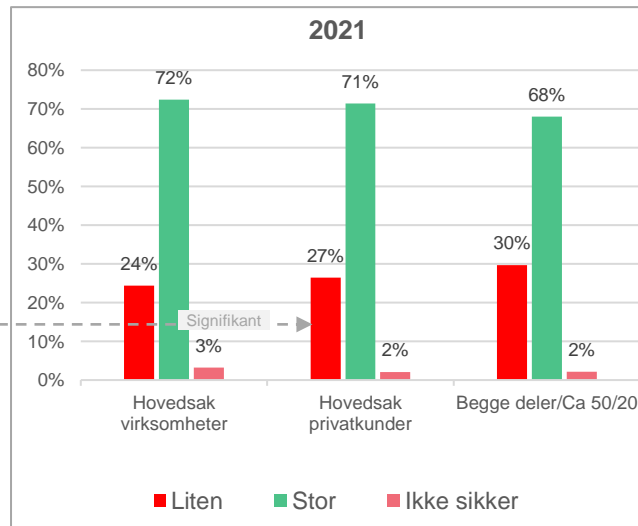
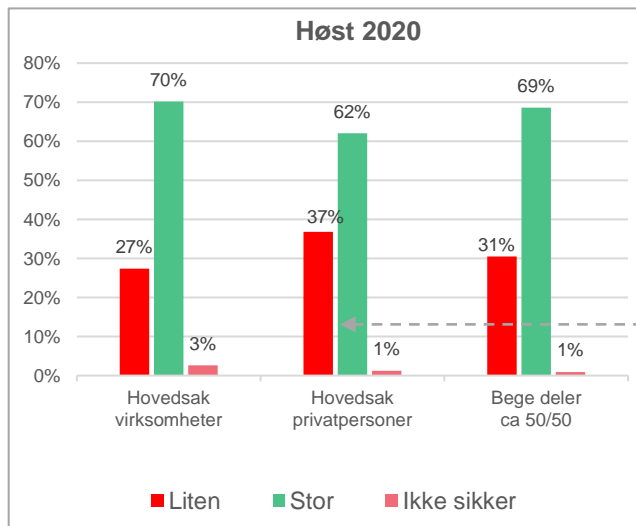

Skatteetaten

Opplevd oppdagelsessannsynlighet og kundemasse

Generelt oppgir virksomheter som i hovedsak har andre virksomheter som kunder, litt større oppdagelsessannsynlighet enn bedrifter som har mest privatpersoner som kunder.

Sammenligner vi årets undersøkelse med den som ble gjennomført høsten 2020 finner vi at det har vært en reduksjon i andelen som mener det er liten oppdagelsessannsynlighet. Det er imidlertid kun for virksomheter som primært har privatkunder denne reduksjonen er statistisk signifikant.

Del 6

Koronapandemiens betydning

Korona- pandemiens betydning

Bakgrunn

- Som følge av koronapandemien i 2020, ble spørreskjemaet utvidet med ekstra spørsmål knyttet til krisens innvirkning på virksomhetene.
- Datainnsamlingen høsten 2020 ble utført i perioden 14.9.–14.10. På dette tidspunktet var den første smittebølgen fra vårmånedene overstått, og sommermånedene hadde vært preget av et lavere smittenivå. Den andre bølgen var foreløpig ikke begynt. Kompensasjonsordningen for næringslivet opphørte 31. oktober 2020. Når feltarbeidet pågikk i 2021, hadde næringslivet vært preget av smittevernstiltak gjennom et helt år.

Oppsummering resultater

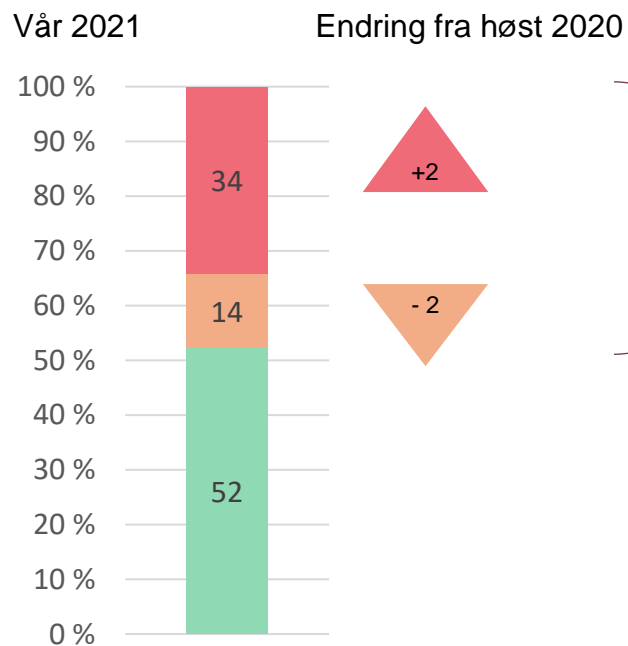
- Over en tredjedel av næringslivet oppgir i 2021 at krisen påvirket dem i stor grad, resultatet er tilsvarende som for høsten 2020.
- Flertallet av de som opplevde at de ble påvirket av krisen, over 70 %, opplever påvirkningen som negativ. Andelen som har opplevd at påvirkningen kan gå i begge retninger har økt med fem prosentpoeng i 2021 fra høsten 2020.
- Graden av påvirkning er ikke overraskende størst i bransjer med høy grad av kundekontakt, som frisering, servering og taxibransjen. Primærnæringene, byggebransjene, bilverksteder og regnskapsførere/revisorer er i minst grad påvirket av krisen.
- Graden av påvirkning ser ut til å øke med størrelse på virksomheten, etter antall ansatte. Virksomheter som har sine kunder i privatmarkedet er i større grad påvirket enn de som driver B2B.
- 40 prosent av virksomhetene som har ansatte, oppga i 2021 at de måtte gjøre endringer i bemanningen som følge av krisen. Resultatet er identisk med det vi så høsten 2020. Av de som endret, var det 83 prosent som måtte redusere bemanningen, 6 som måtte øke og 11 prosent som hadde hatt behov for begge deler i løpet av året med pandemi.
- Rundt 15 prosent av norske virksomheter tror det er vanlig å jukse med støtteordningene, enten ved å urettmessig kreve til seg dagpenger, eller urettmessig kreve midler gjennom kompensasjonsordningen. Det er ingen endring fra det vi så høsten 2020. Byggenæringene, transportbransjene og serveringsbransjen oppfatter regelbruddene som mer vanlige enn andre bransjer.

Skatteetaten

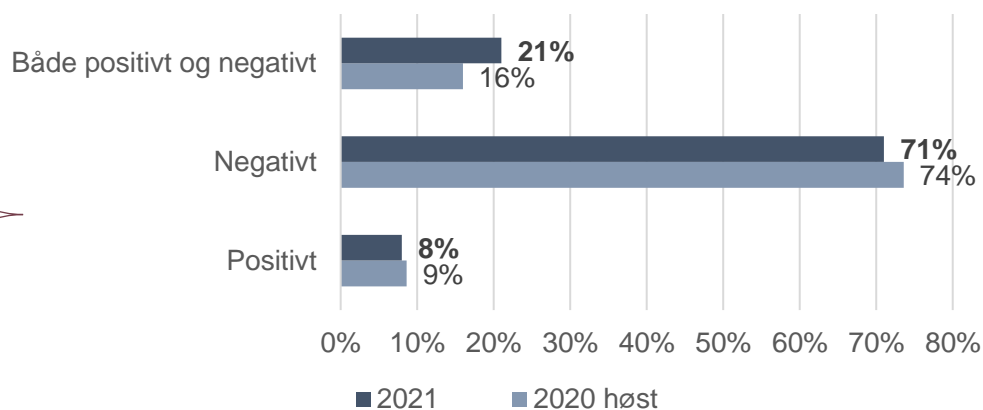
Krisens påvirkning

I hvor stor eller liten grad er din virksomhet påvirket av koronakrisen?

Base: Representativt utvalg (N=1 061)

Er din virksomhet påvirket positivt eller negativt av koronakrisen?

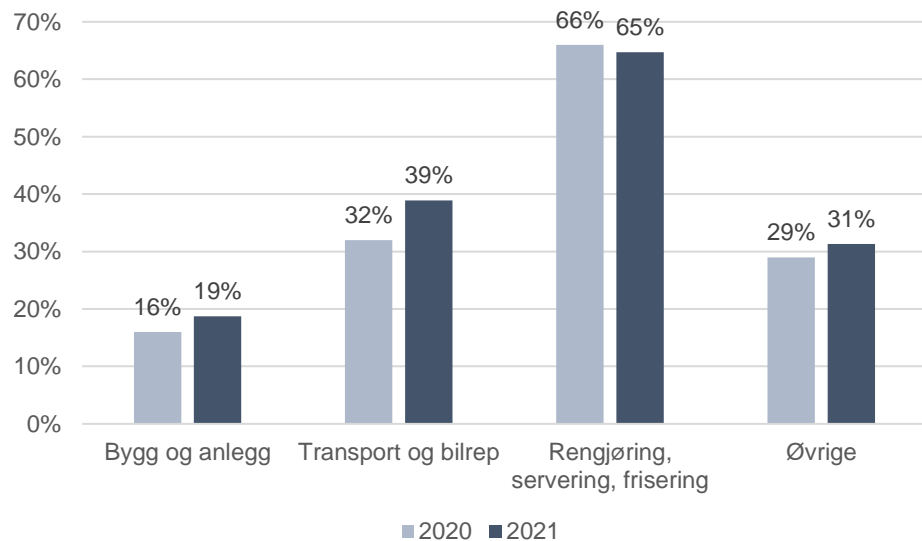

Base: De som er påvirket av koronakrisen (N= 508)

Krisens påvirkning – etter bransje

I hvor stor eller liten grad er din virksomhet påvirket av koronakrisen? Andel svært stor grad + stor grad

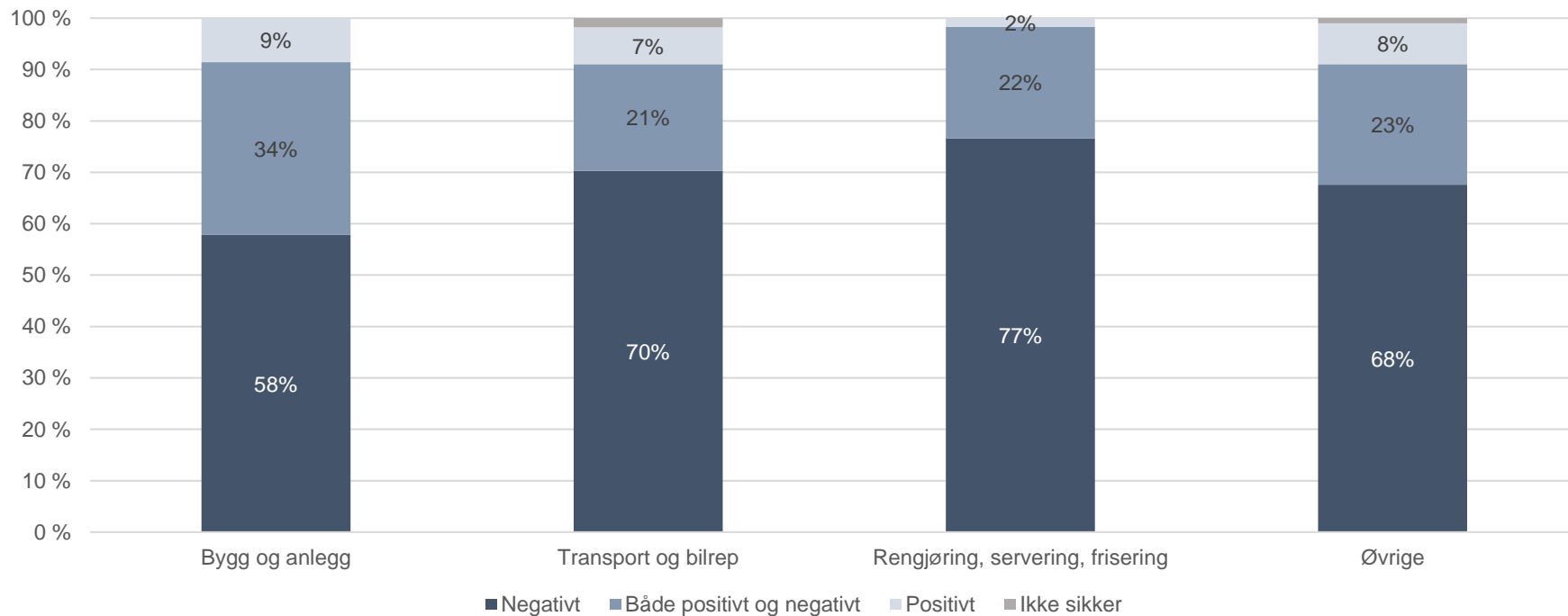
Base: Alle (N= 1997)

Skatteetaten

Krisens påvirkning – etter bransje

Er din virksomhet påvirket positivt eller negativt av koronakrisen?

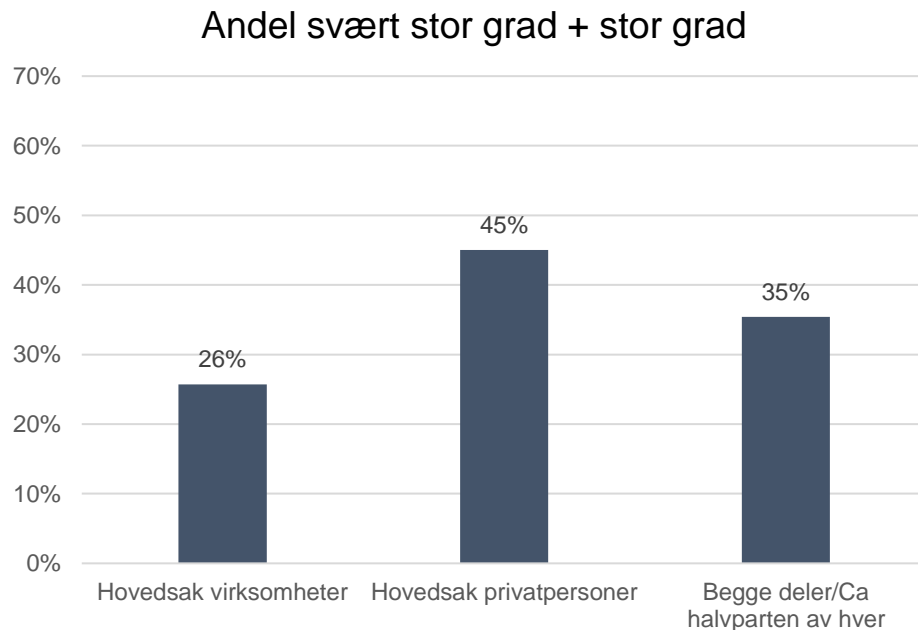
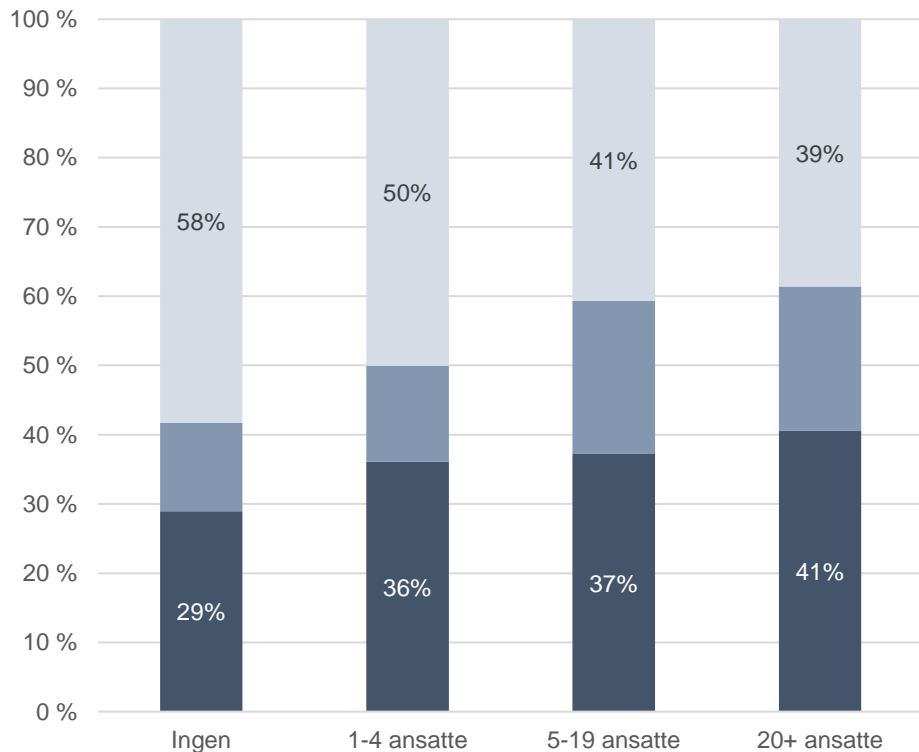

Base: Alle (N=1 997)

Krisens påvirkning – etter størrelse og kundegruppe

I hvor stor eller liten grad er din virksomhet påvirket av koronakrisen?

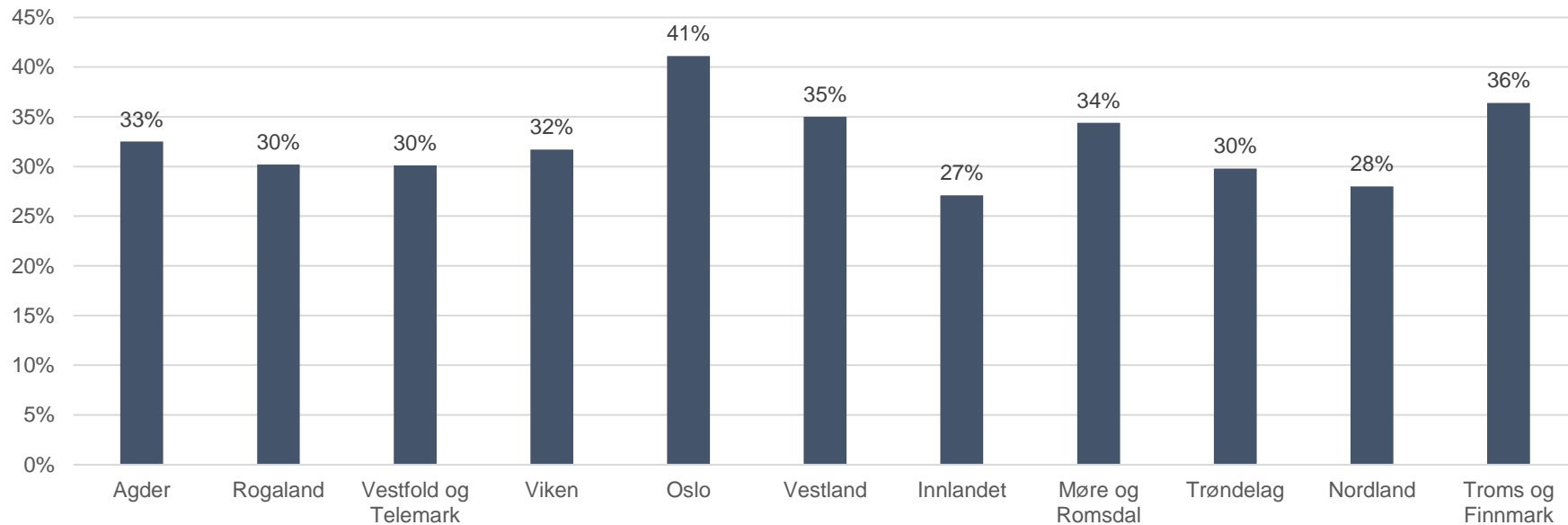
Base: Alle (N= 2000) ■ I stor grad ■ Hverken eller ■ Liten grad

Krisens påvirkning – etter fylke

I hvor stor eller liten grad er din virksomhet påvirket av koronakrisen?

Andel svært stor grad + stor grad

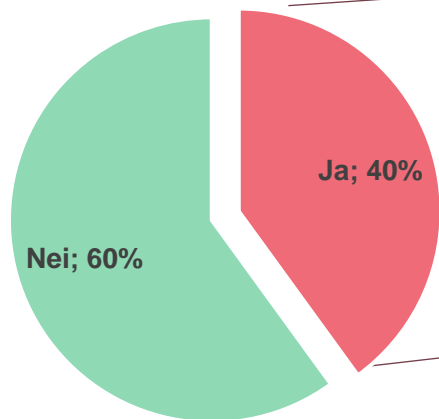

Skatteetaten

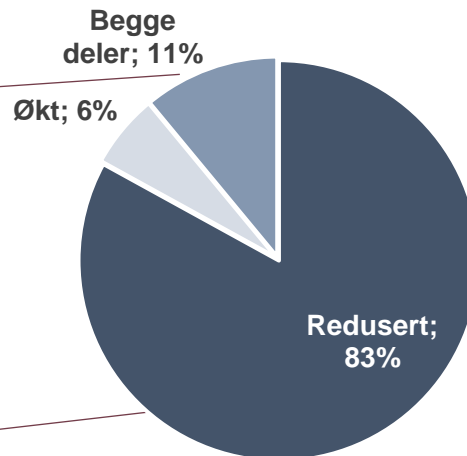
Endringer i bemanningen

Liten/ingen endring fra 2020

Har virksomheten vært nødt til å endre bemanningen som følge av den pågående koronakrisen?

Har virksomheten redusert eller økt bemanningen (som følge av koronakrisen)?

Base: Representativt utvalg, virksomheter med ansatte (N=471)

Base: Endret bemanning = ja (N= 189)

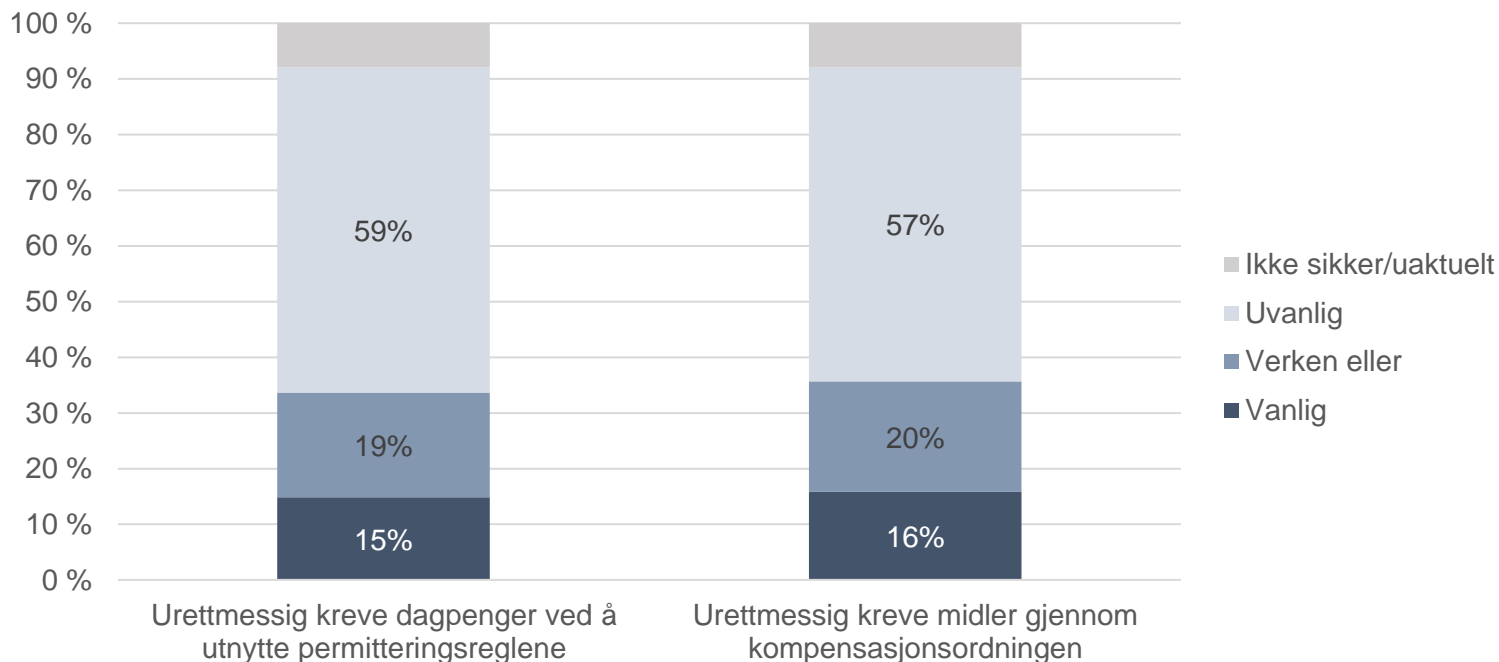
Skatteetaten

Oppfatning av regelbrudd

Liten/ingen endring fra 2020

Hvor vanlig eller uvanlig tror du det er med følgende i egen bransje, som følge av koronakrisen?

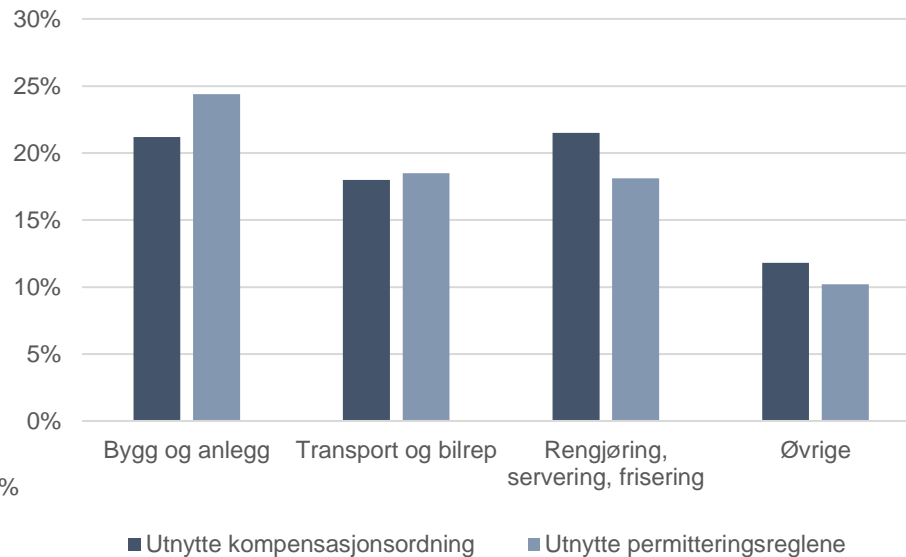
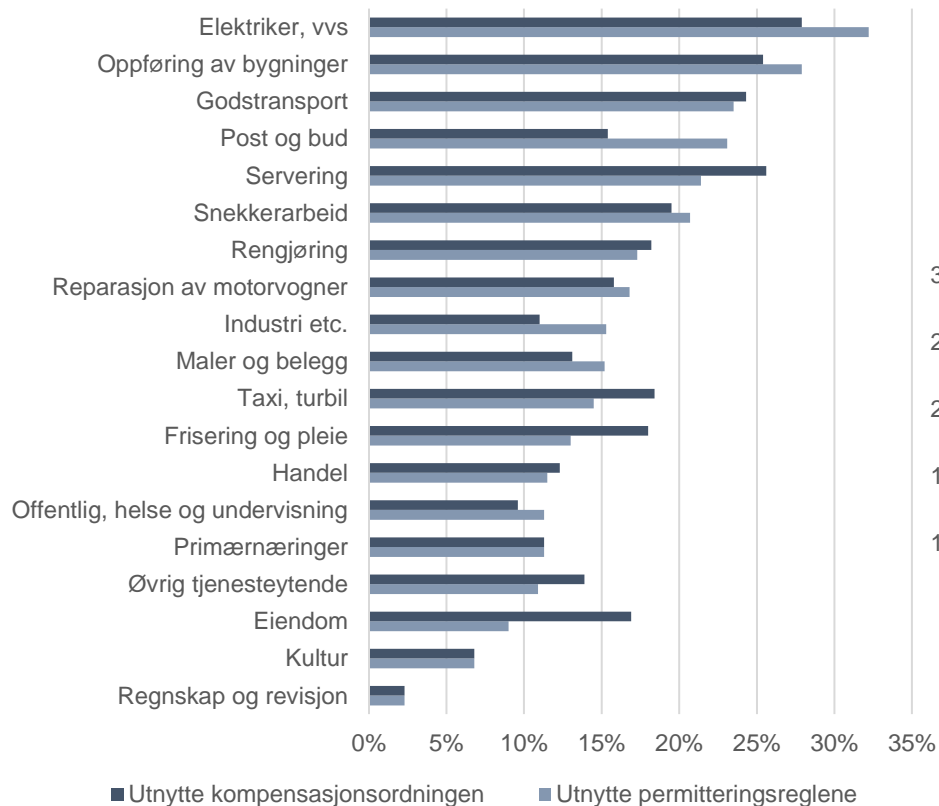
- Urettmessig kreve dagpenger ved å utnytte permitteringsreglene
- Urettmessig kreve midler gjennom kompensasjonsordningen

Skatteetaten

Oppfatning av regelbrudd – etter bransje

Base: Alle (N=1 997)

